

Industrie in beeld

5 December 2023

In het kort

- Het aantal banen in de industrie neemt in 2023 en 2024 naar verwachting af.
- De arbeidsmarkt is structureel krap, voor een derde van de werkgevers is een tekort aan arbeidskrachten een belemmering voor de productie. De industriële sector heeft met name te kampen met een vergrijsd personeelsbestand. Ondanks de afname in het totaal aantal banen blijft de vraag naar personeel naar verwachting groot doordat er binnen afzienbare termijn veel mensen met pensioen gaan.
- De industriële productie is al het gehele jaar lager dan in 2022. Op dit moment zijn bedrijven nog afwachting met het ontslaan van werknemers. Er is nog geen toename in de aantallen WW'ers of het aantal ontslaaanvragen te zien. Wel neemt het aantal faillissementen in de sector enigszins toe, net als bij andere sectoren.
- Deelsectoren zoals de machine industrie, de productie van bouwmaterialen en metalelektro en de chemische industrie laten de sterkste productiekrimp zien. Bij de reparatie- en installatie van machines en de vervaardiging van transportmiddelen is er in tegenstelling tot de andere deelsectoren juist een toename in de productie te zien.
- Ondanks de krapte ontvangen in oktober 2023 10.700 mensen die eerst met een technisch beroep in de industrie werkten een WW-uitkering. Er is echter sprake van een mismatch tussen vraag en aanbod, met name op het gebied van opleidingsniveau.

Industriële productie neemt af, geen afname in krapte arbeidsmarkt

Alhoewel Nederland overwegend een diensteneconomie is, is de bijdrage van de industrie aan het Bruto Nationaal Product (BNP) met 12% omvangrijk.¹ De industrie speelt dan ook een grote rol in het verschaffen van werkgelegenheid, met name in regio's buiten de Randstad. Naast directe werkgelegenheid zorgt de sector ook banen binnen andere sectoren, zoals bijvoorbeeld accountancy, catering of schoonmaak. Volgens de arbeidsmarktprognose 2023-2024 van UWV² is de industrie echter één van de weinige sectoren waarbij het aantal beschikbare banen in 2023 en 2024 naar verwachting af gaat nemen. Momenteel zijn de eerste voortekenen voor deze ontwikkeling al te zien. Werkgevers in de industrie zien namelijk hun orderportefeuilles afnemen. De afgelopen maanden is de industriële productie ten opzichte van eerdere jaren dan ook gedaald.³ Hier liggen een aantal oorzaken aan ten grondslag. Bijvoorbeeld de stijgende energieprijzen, materiaaltekorten, (nieuwe) protectionistische wetgeving in de Verenigde Staten en China, maar ook de hoge inflatie- en rentepercentages. Vervolgens speelt ook de afname van de vraag vanuit de Duitse industrie de Nederlandse sector parten. Tot slot is de vraag naar bouwmaterialen laag, doordat er momenteel relatief weinig gebouwd wordt – ook dit drukt op de productiesector. Er bestaan verschillen tussen de industriële deelsectoren; zo is de productie bij de reparatie- en installatiesector juist gestegen. De productie is het sterkst gedaald bij de elektro- en machine industrie, de bouwmaterialen en de metalelektro (dat is de metaalindustrie inclusief elektrotechnische industrie).

Wanneer het economisch minder gaat kunnen werkgevers ook kijken naar het verlagen van de personeelskosten. Volgens een analyse van ABN AMRO⁴ is een aanzienlijk deel van de bedrijven in de industrie van plan in het aantal banen te gaan snijden, met name door tijdelijke contracten niet te verlengen. Tata Steel heeft onlangs aangekondigd 800 banen van kantoorpersoneel te gaan schrappen.⁵ Er zijn op dit moment echter nog geen directe effecten van de dalende productie te zien voor een aantal belangrijke arbeidsmarktindicatoren. Het aantal ontslaaanvragen⁶ vanuit de

¹ Panteia, 2021. [De Nederlandse economie naar sector, regio en bedrijfsgrootte](#).

² UWV, juni 2023. [Arbeidsmarktprognose: minder banengroei in 2023 en 2024](#).

³ CBS, november 2023. [Productie industrie ruim 10 procent lager in september](#).

⁴ ABN AMRO, oktober 2023. [Nederlandse industrie zet mes in productie en banen](#).

⁵ NOS, november 2023. [Tata Steel schrapt honderden kantoorbanen](#).

⁶ Zie voor een actueel beeld van de ontslaaanvragen het [Dashboard Ontslag](#).

industrie bij UWV is nog niet sterk toegenomen ten opzichte van vorig jaar. Daarnaast is er tot en met oktober 2023 geen toename in de WW-cijfers vanuit de industrie te zien.

Overigens neemt het aantal faillissementen⁷ in de industrie wel toe: de industrie wijkt hiermee niet af van alle andere sectoren; het aantal faillissementen neemt ook elders weer licht toe. In de periode rond corona was het aantal faillissementen bij alle sectoren opvallend laag, mede dankzij overheidsmaatregelen zoals de NOW-steun (noodmaatregel overbrugging werkgelegenheid).

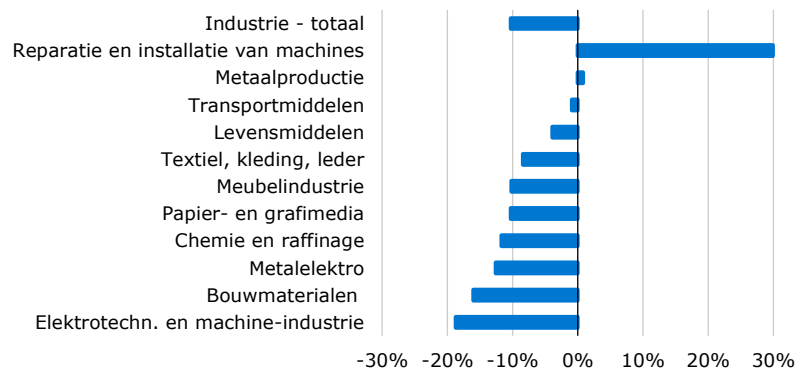
Het lijkt erop dat de aanhoudend krappe arbeidsmarkt de werkgevers parten speelt. De keuze om mensen te ontslaan of contracten niet te verlengen wordt uitgesteld omdat er in de eerste plaats al sprake was van een tekort, of omdat werkgevers het risico niet willen lopen nog meer last te hebben van personeelstekort zodra de vraag weer toeneemt. Dit geldt des te meer voor gespecialiseerde en technische functies. De oorzaken van de krappe arbeidsmarkt zijn structureel – vergrijzing speelt ook binnen de industrie een belangrijke rol. Dus ondanks de verwachting dat het totaal aantal banen in de industrie af gaat nemen, zal de krapte op de arbeidsmarkt naar verwachting ook in deze sector aanhouden dankzij de vervangingsvraag.

Vershil in afname productie tussen deelsectoren

De gemiddelde dagproductie van de industrie ligt in september 2023 10% lager dan vorig jaar in dezelfde maand.⁸ Er zijn grote verschillen tussen de industriële deelsectoren. Zo neemt de productie bij het repareren en installeren van machines juist sterk toe.

De gedaalde productie speelt al vanaf januari dit jaar. De sterkste afwijking ten opzichte van 2022 was in april, toen de productie bijna 12% lager lag dan een jaar eerder.

Figuur 1. Ontwikkeling dagproductie per deelsector
Ontwikkeling ten opzichte van jaar eerder - september 2023.

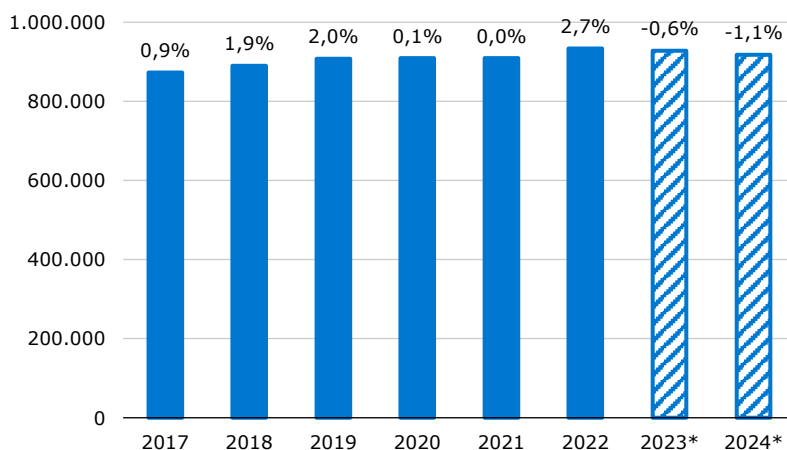

Bron: CBS

Het aantal banen in de industrie daalt

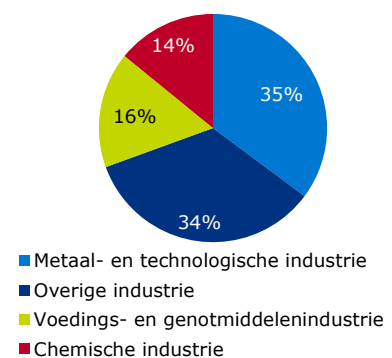
Met **857.000 werknemersbanen** is de industrie qua werkgelegenheid één van de grootste sectoren. Dit komt neer op bijna 10% van het totaal aantal werknemersbanen in 2022 in Nederland. Behalve werknemers zijn er in 2022 ook **77.000 mensen** als zelfstandige zonder personeel werkzaam in de industrie. Dit aantal neemt volgens de UWV prognoses⁹ -net als het aantal werknemers- licht af in 2023 en 2024.

Figuur 2. Ontwikkeling aantal werkenden industrie
2017-2022 (realisatie) en 2023-2024 (prognose)

Bron: UWV prognoses. Som werknemers en ZZP'ers. Figuur 3 bevat data van realisatiejaar 2022.

Figuur 3. Verdeling werknemersbanen

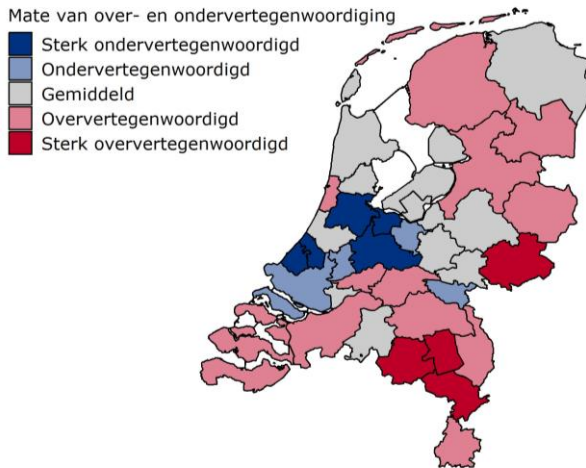
⁷ CBS Statline, geraadpleegd in november 2023.

⁸ CBS, november 2023. Productie industrie ruim 10 procent lager in september.

⁹ UWV, juni 2023. Arbeidsmarktprognose: minder banengroei in 2023 en 2024.

De uitzendbranche is belangrijk voor de industrie. Met name productiemedewerkers worden vaak via uitzendbureaus ingehuurd. Volgens CBS werkten er in het 3e kwartaal van 2023 ongeveer **59.000 mensen** via uitzendbureaus voor een werkgever in de industrie. Deze groep is niet inbegrepen in het totaal aantal werkenden in figuur 2. Het aantal uitzendbanen in de industrie is stabiel sinds het einde van 2021. De industrie bestaat uit vier deelsectoren, waarvan de metaal- en technologische industrie qua aandeel werknemersbanen met 35% de grootste is. In figuur 3 is de verdeling van het aantal werkenden over deze deelsectoren te zien.

Kaart. Relatieve vertegenwoordiging banen werknemers per sector, 2022

Bron: UWV prognoses

Industrie met name buiten Randstad grote werkgever

De kaart links laat per arbeidsmarktregio het aandeel industrie-banen zien ten opzichte van het aantal werkenden in de regio.

Het aandeel banen in de industrie is over het algemeen (met uitzondering van Zuid-Kennemerland en IJmond vanwege Tata Steel) hoger in de regio's buiten de Randstad.

In tegenstelling tot de landelijke UWV prognoses, groeit het aantal banen in Zuidoost-Brabant. Het belang van de industrie voor deze regio zal naar verwachting toenemen. In Zuidoost-Brabant is met name de hightech industrie goed vertegenwoordigd door onder andere ASML. De hightech industrie heeft minder last van hogere energieprijzen of afnemende vraag.

Waaruit bestaan de deelsectoren van de industrie?

De industriële sector bestaat uit bedrijven en zelfstandigen die onderdelen, materialen en stoffen omzetten tot nieuwe producten. Er zijn aan het begin van het derde kwartaal van 2023 ongeveer 84.000 bedrijven actief in de industriële sector. Hiervan bestaat 70% uit **eenmanszaken**. Ter vergelijking, van alle bedrijven in Nederland heeft 80% slechts één persoon in dienst.¹⁰ Iets meer dan de helft van deze eenmanszaken in de industrie zijn actief als verspaner, lasser of pijpfitser, als meubel- of kleermaker, als tas- of schoenmaker of in de reparatie en installatie van (industriële) machines of schepen. Het grootste deel van de mensen die werkzaam zijn in de industrie werkt echter in loondienst voor een werkgever.

Binnen de industrie worden vier deelsectoren onderscheiden. Samen omvatten deze deelsectoren alle bedrijvigheid voor de industriële sector in Nederland:

Metaal- en technologische industrie: deze deelsector bestaat uit metaalproductie, de reparatie en installatie van machines, en uit bewerkingen met metaal, zoals de machine-industrie, het maken van elektrische apparaten of auto's. Er zijn ongeveer 38.000 bedrijven actief in Nederland. De grootste beroepsgroepen in deze deelsector zijn ingenieurs, metaalbewerkers, software- en applicatie ontwikkelaars en transportplanners.

Overige industrie: de categorie 'overig' bestaat uit de grafische industrie en uit verschillende maaksectoren zoals textiel, kleding, meubels, leer, hout en papierindustrie. Er zijn ongeveer 31.000 bedrijven uit deze deelsector actief in Nederland. Met 25% van het totaal aantal werkenden binnen de industrie is deze deelsector de tweede qua omvang. De grootste beroepsgroepen in deze deelsector zijn transportplanners, elektronicamonteurs, ingenieurs, meubelmakers/kleermakers en stoffeerdere, machinemonteurs en drukkerij medewerkers.

Voedings- en genotsmiddelen industrie: deze deelsector bestaat uit de productie van voedingsmiddelen en dranken en de tabakindustrie. Er zijn 8.900 bedrijven actief in deze deelsector, voornamelijk in de productie van voedingsmiddelen. De voedings- en genotsmiddelen industrie heeft 18% van het totaal aantal werkenden uit de industrie in dienst. De grootste beroepsgroepen in deze deelsector zijn productiemachinebedieners, transportplanners, commercieel medewerkers, procesoperatoren en technici bouwkunde en natuur.

Chemische industrie: deze deelsector bestaat uit raffinage van aardolie, farmaceutische industrie, rubber- en kunststofverwerking en de productie van bouwmaterialen. In Nederland zijn er ongeveer 5.400 bedrijven actief in deze sector. 16% van de werkenden in de industrie werkt bij één van deze bedrijven. Er zijn relatief meer grotere werkgevers in deze deelsector dan in de andere drie. De grootste beroepsgroepen in de chemische industrie zijn productiemachinebedieners, transportplanners en procesoperatoren.

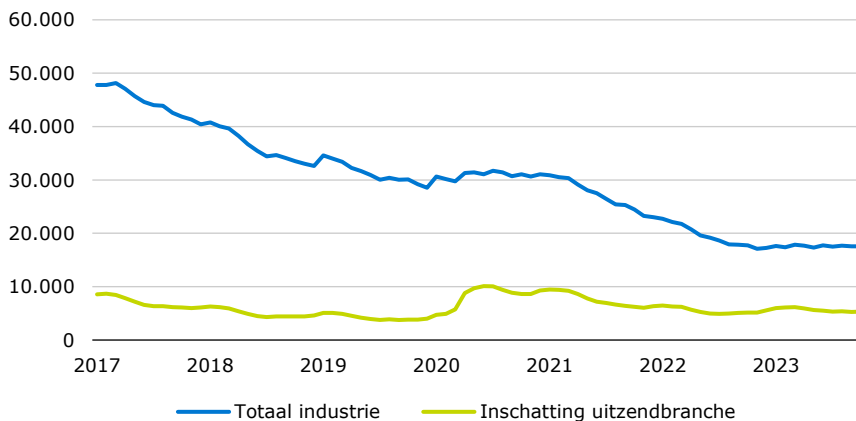
¹⁰ CBS Statline, geraadpleegd in november 2023.

Geen toename in het aantal mensen in de WW te zien

De economische ontwikkelingen hebben nog niet geleid tot een toename van het aantal WW'ers vanuit de industrie. Volgens de meest recente cijfers over oktober 2023 staan er vanuit de industriesector 17.600 mensen met een WW-uitkering bij UWV ingeschreven. Hiervan heeft 32%, de grootste groep, een technisch beroep. 17% heeft een bedrijfseconomisch of administratief beroep. Het aantal mensen vanuit de industrie met een WW-uitkering is sinds 2022 ongeveer stabiel.

Uit de cijfers is niet exact af te leiden hoeveel mensen er via de uitzendbranche in de industrie hebben gewerkt. Een schatting¹¹ is dat het in oktober 2023 om 5.300 mensen gaat – waarvan 60% werkzaam was als **productiemedewerker**. Ook deze aantallen zijn de afgelopen maanden niet of nauwelijks veranderd. Het totaal van mensen die in die industrie hebben gewerkt (rechtstreeks of via de uitzendbranche) en nu een WW uitkering ontvangen ligt in oktober 2023 op 22.900.

Figuur 4. Ontwikkeling aantal personen in de WW vanuit de industrie
Januari 2017 tot en met oktober 2023

Ook ingezoomd op specifieke beroepen zoals bijvoorbeeld de productiemedewerker, wat van oudsher een beroep is met een grote vertegenwoordiging in de WW, of op de ontwikkeling van nieuwe WW-aanvragen (instroom) is er **geen sprake** van een stijging van de aantallen.

Bron: UWV. Uitzendbranche op basis van een inschatting van voor de industrie relevante beroepen

WW'ers uit de chemische industrie brengen vergeleken met mensen uit de andere deelsectoren meer tijd door in de WW. Bijna 60% van deze groep verliet binnen een jaar de WW. Bij de andere deelsectoren stroomt gemiddeld 75% van de WW'ers binnen een jaar uit. Hierbij speelt mee dat de WW-populatie vanuit de chemische industrie beduidend vaker 55 jaar of ouder is, en vaker hoogopgeleid is. Het gaat dus vaker om specialistische banen, waardoor het soms lastig is om snel na ontslag in een vergelijkbare functie weer aan het werk te gaan.

¹¹ Het is bekend of mensen in de WW via de uitzendbranche zijn binnengekomen. Om tot deze schatting te komen is een selectie van beroepen die vooral in de industrie (en niet in andere sectoren) voorkomen gemaakt. Het aantal dat wordt getoond is het aantal mensen in de WW met één van deze beroepen, die via de uitzendbranche in de WW is gekomen.

Ondanks de krappe arbeidsmarkt toch technisch personeel in de WW

Technisch personeel is onmisbaar voor verschillende maatschappelijke uitdagingen. Denk bijvoorbeeld aan de verduurzaming bij de industrie zelf.¹² Maar ook het uitbreiden van de energie-infrastructuur¹³, de energietransitie, digitalisering en automatisering spelen een rol. Al deze uitdagingen vragen om technisch personeel, terwijl er nu al meer vraag is dan aanbod. Het is voor mensen met een technische opleiding daarom doorgaans gemakkelijk om (nieuw) werk te vinden.¹⁴

Het aantal leerlingen dat op de middelbare school een technisch profiel kiest neemt echter af.¹⁵ Daarnaast daalt het aantal jongeren dat een bètatechnische opleiding kiest ook bij alle onderwijsniveaus (mbo, hbo en wo).¹⁶ Ook gaan er relatief veel mensen met een technisch beroep binnenkort met pensioen. Hierdoor heeft het tekort aan technisch personeel een structurele aard. In oktober 2023 staan er vanuit de industrie en via de uitzendbranche echter 22.900 mensen bij UWV ingeschreven voor een WW-uitkering (15% van het totaal personen met een WW-uitkering). Van deze groep heeft iets minder dan de helft een technisch beroep: **10.700 mensen**. In tabel 1 zijn enkele kenmerken van de groep mensen met een technisch beroep weergegeven.

Het gaat met name om **productiemedewerkers**; er staan 4.200 mensen ingeschreven vanuit dat beroep. Daarnaast staan er 1.400 mensen ingeschreven als **(mechanisch) procesoperator**. De overige 5.100 mensen staan ingeschreven met beroepen als machine- of assemblagemonteur, lasser, engineer werktuigbouwkunde, elektricien of loodgieter.

Tabel 1. Kenmerken WW-populatie uit industrie met technisch beroep (10.700 mensen in oktober 2023)

Opleidingsniveau ¹⁷	
Geen startkwalificatie	51%
Havo/VWO	5%
MBO 2, 3, 4	33%
HBO/WO	11%
Leeftijd	
15 tot 25 jaar	4%
25 tot 45 jaar	39%
45 tot 55 jaar	24%
55+	34%

Een belangrijke nuance bij dit aantal is dat niet iedereen direct inzetbaar is. Ten eerste heeft gemiddeld **39%**¹⁸ van de mensen met een technisch beroep ander (parttime) werk terwijl ze een WW-uitkering ontvangen. Wanneer het loon van een nieuwe baan lager ligt dan heeft iemand (tijdelijk) recht op aanvulling via de WW. Deze mensen zijn dus vaak niet direct inzetbaar.

Daarnaast zijn er veel mensen die in een technisch beroep hebben gewerkt, maar geen (technische) opleiding hebben gevolgd. Van de mensen met een technisch beroep in de WW heeft **51%** geen startkwalificatie. Ter vergelijking; het aandeel mensen in de WW zonder startkwalificatie is voor alle andere beroepsgroepen samen **26%**.

Bij technische beroepen waar momenteel veel vraag naar is, zijn juist gespecialiseerde kennis en vaardigheden nodig. Het aandeel mensen met een hbo of wo opleiding in de WW is met 11% dan ook laag. Er is dus sprake van een mismatch tussen vraag en aanbod. Deze mismatch wordt bij het onderdeel 'Mismatch bij de technische beroepen' verder uitgediept.

Ook leeftijd speelt een rol; de industrie is een vergrijsde sector, en zeker fysiek zwaar werk kan soms lastig zijn om vol te houden tot aan de pensioenleeftijd. Bij de WW'ers met een technisch is één op de drie mensen 55 jaar of ouder. Voor deze groep kan het ook lastiger zijn nieuw werk te vinden.

Tot slot zit 60% van de WW-populatie met een technisch beroep in oktober 2023 korter dan 6 maanden in de WW. In de huidige krappe arbeidsmarkt is dit vergelijkbaar met de duur van WW-uitkeringen van andere beroepsgroepen.

¹² UWV, oktober 2023. [Verduurzaming industrie vraagt om vakmensen](#).

¹³ UWV, oktober 2022. [Veel vakmensen nodig voor duurzamer energiesysteem](#).

¹⁴ SEO, 2023: [Studie en werk, 2023 HO en MBO](#).

¹⁵ AD, November 2023. [Schreeuwend gebrek aan technisch geschoold personeel, maar havo- en vwo-leerlingen zijn niet geïnteresseerd](#).

¹⁶ Monitor Techniekpact, juni 2023, [Monitor Techniekpact](#).

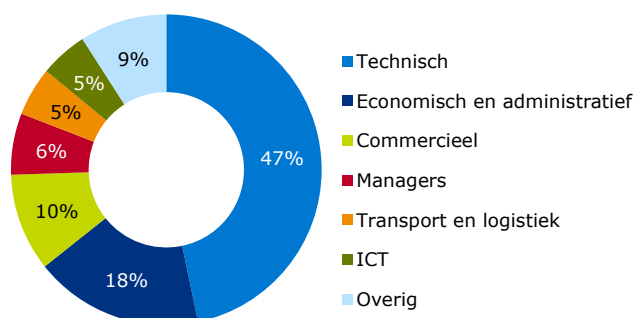
¹⁷ Opleidingsniveau is berekend op basis van alle mensen waarvan het opleidingsniveau bekend is. De categorie 'onbekend' is dus buiten beschouwing gelaten.

¹⁸ Er is hier gekeken naar het gemiddelde aandeel van de arbeidsdeelname van mensen met een technisch beroep in de WW. Het percentage is een gemiddelde over de periode van januari 2023 tot juli 2023. De gegevens over arbeidsdeelname zijn bij schrijven tot en met juli 2023 bekend.

Beroepen in de industrie

Figuur 5. Beroepsrichtingen in de industrie

Gemiddelde 2021-2022

Bron: CBS op verzoek van UWV

Technische beroepen goed voor bijna de helft van de werkenden in de industrie

Bijna de helft van de werkenden in de industrie werkt in een technisch beroep. Gezien de diverse deelsectoren binnen de industrie zijn de gevraagde vaardigheden en kennis ook zeer divers. Na de technische beroepen werken er ook veel mensen met een administratieve of commerciële functie in de techniek. Ook bij deze functies is enige technische kennis meestal van belang. Deze verdeling over de beroepsgroepen is stabiel over de tijd.

In tabel 2 worden de verschillende beroepsrichtingen verder uitgesplitst. Deze tabel geeft een beeld van het type banen dat veel in de industrie vertegenwoordigd is.

De beroepsgroep **productiemachinebedieners** is het grootst. Deze bestaat voornamelijk uit mechanisch operators, zowel voor de levensmiddelen- als de chemische industrie. Dit zijn mensen die ervoor zorgen dat de productieprocessen goed blijven verlopen.¹⁹ De operators werken doorgaans in ploegendiensten, aangezien de productie meestal volcontinu is. Het takenpakket van de operators is divers, en hangt ook sterk af van het soort fabriek waar ze werken. Over het algemeen controleren operators of de apparatuur goed functioneert, houden ze voortgangsrapportages bij, letten ze sterk op de veiligheid in het productieproces en voeren ze (eenvoudige of eerstelijns) onderhoudswerkzaamheden uit. Er is veel vraag naar mechanisch operators, terwijl er niet zoveel aanbod is. Daarom is het beroep ook terug te vinden op de lijst kansrijke beroepen van UWV.²⁰

De beroepsgroep **ingenieurs (geen elektrotechniek)** is breed. Het gaat binnen de industrie voornamelijk om machine ontwerper-constructeurs en werktuigbouwkundigen. Daarnaast is een tweede belangrijke categorie de proces- en levensmiddelentechnologen. Wat deze banen gemeen hebben is dat er doorgaans om hbo of wo geschoold personeel wordt gevraagd, en dat er veel meer vraag dan aanbod is voor beide beroepen.

Tabel 2. Veel voorkomende beroepsgroepen in de industrie. Aantal werkenden, gemiddelde 2021-2022

Technisch		Economisch en administratief	
Productiemachinebedieners	62.000	Transportplanners en logistiek medewerkers	46.400
Ingenieurs (geen elektrotechniek)	52.700	Bedrijfskundigen en organisatieadviseurs	22.200
Technici bouwkunde en natuur	31.100	Administratief medewerkers	20.700
Elektriciens en electronicamonteurs	28.800	Boekhoudkundig medewerkers	15.400
Productieleiders industrie en bouw	27.700	Commercieel	
Metaalbewerkers en constructiewerkers	25.100	Adviseurs marketing, public relations en sales	29.600
Machinemonteurs	22.700	Vertegenwoordigers en inkopers	27.300
Hulpkrachten bouw en industrie	20.400	Verkoopmedewerkers detailhandel	14.800
Assemblagemedewerkers	17.900	Callcentermedewerkers en overige verkopers	14.400
Procesoperators	16.200	ICT en overig	
Lassers en plaatwerkers	13.600	Software- en applicatieontwikkelaars	30.500
Meubelmakers, kleermakers en stoffeerders	11.900	Schoonmakers	10.400
Timmerlieden	11.400	Managers	
Medewerkers drukkerij en kunstnijverheid	10.900	Managers productie	24.200
		Managers verkoop en marketing	12.900

Bron: CBS op verzoek van UWV. Aantallen zijn afgerond op 100-tallen

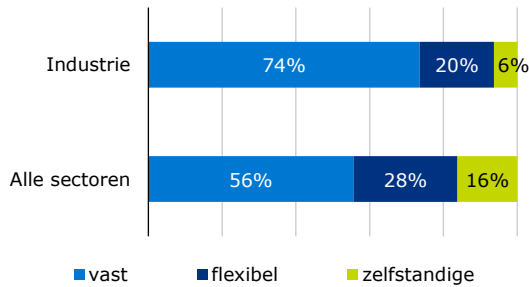
¹⁹ UWV, September 2019. Beroep in de spotlights: mechanisch operator.

²⁰ UWV, Juli 2023. Kansrijke beroepen.

Relatief veel vaste contracten en veel uitzendkrachten in de industrie

Figuur 6. Type contract

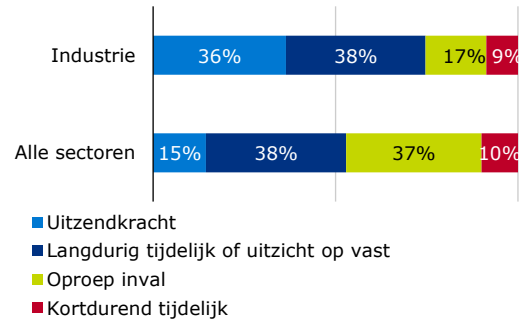
Gemiddelde 2^e en 3^e kwartaal 2023

Bron: CBS

Figuur 7. Type flexibel werk

Gemiddelde 2^e en 3^e kwartaal 2023

Bron: CBS

Uitzendwerk en vaste contracten van groot belang voor industrie

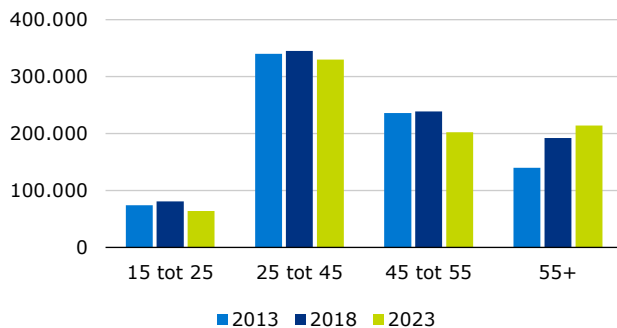
Vergeleken met andere sectoren is het aandeel werknemers met een vast contract binnen de industrie beduidend hoger. Het aantal mensen dat als zelfstandige werkt is daarentegen relatief een stuk lager. Met uitzondering van de eerder genoemde activiteiten leent een groot deel van de werkzaamheden binnen de industrie zich niet voor eenmanszaken. Met name mensen in technische functies krijgen vrijwel direct een vast contract aangeboden.

Het grote aantal vaste contracten in de sector kan ook een verklaring zijn voor het feit dat er nog geen toename van het aantal WW'ers te zien is, ondanks de afnemende productiecijfers.

Van de werknemers die met een flexibel contract in de industrie werken is vergeleken met alle andere sectoren een veel groter aandeel werkzaam als uitzendkracht. Het aandeel mensen dat op oproep/inval basis werkt is daarentegen een stuk lager. Met name productiewerk wordt vaak (deels) via uitzendbureaus georganiseerd. De vraag naar arbeid hangt dan vaak af de productieomvang.

Figuur 8. Leeftijdverdeling werknemers industrie

Peilmoment 3^e kwartaal '13, '18 en '23

Bron: CBS

Industrie aan het vergrijzen

Binnen de industrie is 26% van het aantal werkenden 55 jaar of ouder. Tien jaar geleden was dit slechts 18%. Ter vergelijking, voor de gehele werkzame beroepsbevolking, zonder de industrie, geldt dat 22% van de mensen in het derde kwartaal van 2023 55 jaar of ouder is.

Een van de belangrijkste verklaringen voor de structurele krapte op de arbeidsmarkt bij de industrie is dan ook de vergrijzing. Het aantal 55+'ers is in 10 jaar tijd met bijna 75.000 mensen toegenomen. De cohorten met jongere werknemers zijn daarentegen relatief kleiner geworden. Zo zijn er in 2023 ten opzichte van tien jaar eerder bijna 35.000 minder mensen in de leeftijdsgroep van 25 tot 45 werkzaam in de industrie.

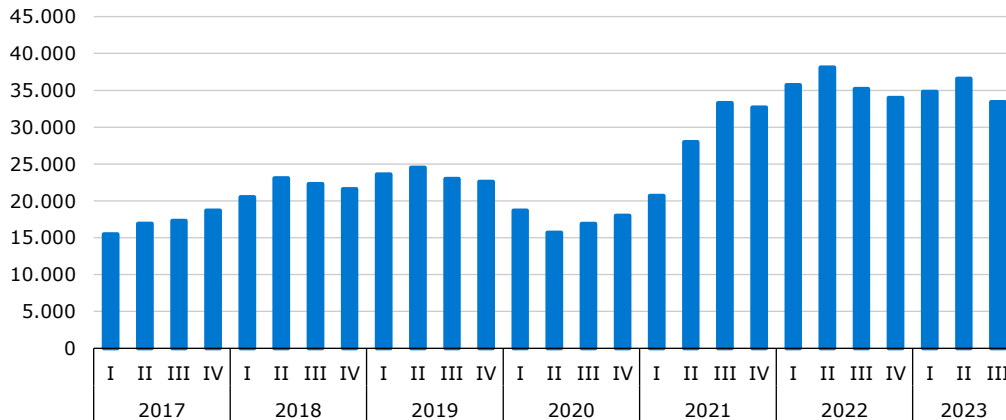
Een verouderd personeelsbestand kan problemen opleveren voor de bedrijfsvoering. Veel industriële bedrijven produceren volcontinu, 24 uur per dag, 7 dagen per week. Daarvoor werken mensen in ploegdiensten. Voor ouderen kan het werken ploegdiensten soms zwaar worden. Voor ouderen is het werken in ploegdiensten soms te zwaar. Bedrijven zetten in op het vitaal houden van de eigen werknemers, en op manieren om jongere werknemers aan te trekken en te behouden. Met name jongere werknemers hechten meer aan werk/privé balans, en zien het niet zitten om jarenlang in ploegdiensten te werken. Ook wordt persoonlijke ontwikkeling belangrijker gevonden. Het is voor werkgevers van belang om hier in de bedrijfsvoering rekening mee te houden.

Al langere tijd groot aantal openstaande vacatures

Er staan in het derde kwartaal van 2023 ongeveer **33.400 vacatures** open voor banen binnen de industrie. Er is sprake van een lichte daling in het aantal openstaande vacatures ten opzichte van het tweede kwartaal van 2023. Iets minder dan de helft van deze vacatures is voor banen in de metaal- en technologische industrie. De verdeling over de deelsectoren van de industrie is stabiel over de tijd. Uit werkgeversonderzoek van UWV²¹ blijkt dat werkgevers in de industrie 61% van de ontstane vacatures als moeilijk vervulbaar beschouwen. Met name vacatures voor technische beroepen zijn moeilijk vervulbaar. Na de corona crisis van 2020 en begin 2021 is er sprake van een inhaalslag in de vacature-aantallen in de industrie.

Figuur 9. Ontwikkeling aantal openstaande vacatures industrie

Eerste kwartaal 2017 tot en met derde kwartaal 2023

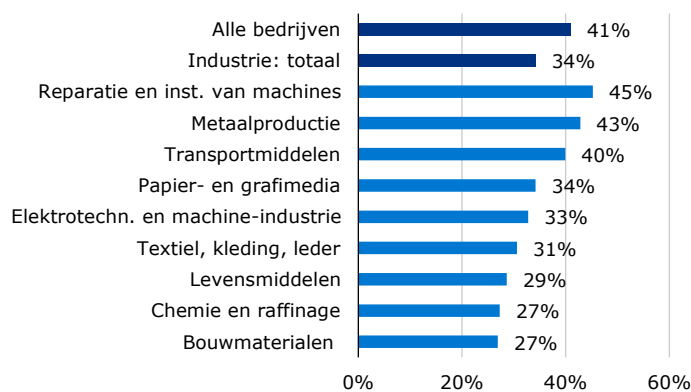
Bron: CBS

Een krappe arbeidsmarkt

De krapte op de arbeidsmarkt kent structurele oorzaken.²² Dit betekent dat de krapte niet zomaar voorbij is, ook bij de industrie. Gekeken naar een selectie van beroepen die veel voorkomen in de industrie stelt de UWV spanningsindicator dat de arbeidsmarkt voor de meerderheid van deze functies 'zeer krap' is. Oftewel; er is (veel) meer vraag dan aanbod. Alleen bij veelvoorkomende banen zoals productiemedewerkers is er meer aanbod dan vraag.

Figuur 10. Personeelstekort als belemmering

Gemiddelde 4 meetmomenten januari t/m oktober '23

Bron: CBS, COEN enquête

Personeelstekort voor 34% van de werkgevers een belemmering

Gemiddeld stelt 34% van de werkgevers in de industrie dat personeelstekort een belemmering is voor de productie. Over een langere periode gezien is dit aandeel toegenomen. De krapte is bij reparatie en installatie van machines en bij de metaalproductie vaker een probleem dan voor de bouwmaterialenindustrie of voor de chemie en raffinage. De laatstgenoemde deelsectoren geven dan weer vaker aan dat onvoldoende vraag een belemmering is voor de productie.

Met name bij de reparatie en installatie van machines en de elektrotechnische- en machine-industrie is onvoldoende vraag zelden een probleem.

Naar verwachting zal de vergrijzing de krapte op de arbeidsmarkt de komende jaren in stand houden²³, ook als het economisch minder gaat met de sector. De aanwas van de jongere leeftijdsgroepen is duidelijk lager, en het aantal 55+'ers neemt verhoudingsgewijs snel toe. Daarnaast is er sprake van een mismatch door de veranderende arbeidsmarkt: het werken in ploegdiensten past niet altijd bij de voorkeuren van met name jongere werknemers, die meer waarde hechten aan een goede werk-privé balans, terwijl oudere werknemers de ploegdiensten soms fysiek niet meer aankunnen.

²¹ UWV, februari 2023. [Ervaringen werkgevers met werving en behoud van personeel.](#)

²² UWV, december 2022. [Oorzaken krapte op de arbeidsmarkt.](#)

²³ UWV, oktober 2023. [Verduurzaming industrie vraagt om vakmensen.](#)

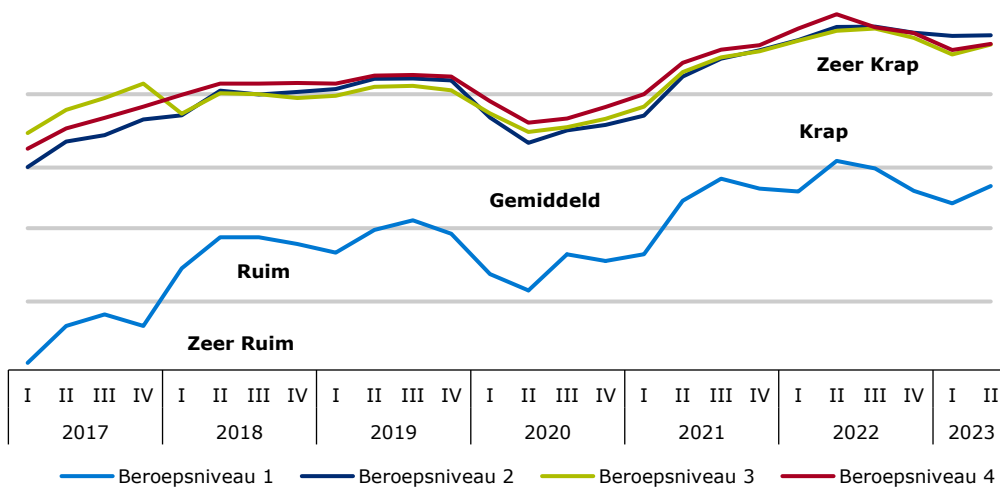

Mismatch bij de technische beroepen

Er is veel vraag naar geschoold technisch personeel, terwijl er vanuit de technische beroepen met name aanbod is van mensen zonder startkwalificatie of mensen die voorheen ongeschoold werk gedaan hebben. Er is dus sprake van een mismatch tussen vraag en aanbod. De UWV spanningsindicator zet het aanbod van mensen die recent in de WW zijn beland af tegen het aantal openstaande vacatures. Hierdoor is er een indicatie van de krapte op de arbeidsmarkt te geven. Figuur 11 brengt de mismatch in beeld aan de hand van de spanningsindicator, door de technische beroepen samen te vatten op vier beroepsniveaus (ISCO indeling²⁴).

Beroepsniveau 1 staat voor banen met eenvoudige, routinematige taken -zoals veel productiewerk- waarvoor een elementair of lager onderwijsniveau vereist is. Voorbeelden van beroepen op niveau 1 zijn de productiemedewerker, of de inpakker. De complexiteit van de taken en het benodigde opleidingsniveau neemt toe tot en met beroepsniveau 4, waarbij het gaat om zeer complexe taken waarvoor een hoger of wetenschappelijk opleidingsniveau vereist is. Voorbeelden van beroepen op niveau 4 zijn engineers en onderzoekers werktuigbouwkunde, procestechnologen en inspecteurs.

Figuur 11. Spanningsindicator technische beroepen²⁵ naar ISCO beroepsniveau
Van 2017 tot en met 2^e kwartaal 2023

Bron: UWV

Voor technische beroepen is de spanningsindicator al sinds 2017 'krap' of 'zeer krap'. Dit betekent dat er veel meer vacatures zijn dan dat er aanbod is. De technische beroepen op beroepsniveau 1 vormen echter een uitzondering. In het tweede kwartaal van 2023 wordt de spanning op de arbeidsmarkt voor deze groep als 'gemiddeld' beoordeeld. In de afgelopen jaren zijn de technische beroepen van dit niveau alleen in het tweede kwartaal van 2022 als 'krap' getypeerd.

Dit betekent dat er inderdaad al langdurig veel vraag naar technisch personeel is, maar dat deze vraag wel met name geldt voor banen op de hogere beroepsniveaus. In de huidige krappe arbeidsmarkt is de positie van banen op beroepsniveau 1 wel krappere geworden, maar niet vergelijkbaar met die van de andere beroepsniveaus.

Ter illustratie; in het tweede kwartaal van 2023 was slechts 8% van de openstaande vacatures voor technische banen op beroepsniveau 1. Het grootste deel van de openstaande vacatures (53%) is voor banen op beroepsniveau 2. De overige 39% is voor banen op niveaus 3 en 4. Van de eerder beschreven 10.700 mensen die in oktober 2023 vanuit een technische baan in de industrie in de WW zitten, komt 39% van een baan op beroepsniveau 1. Slechts 17% van deze groep vervulde een baan op beroepsniveau 3 of 4. Er is dus veel vraag naar beroepsniveau 2, 3 en 4, en veel aanbod vanuit beroepsniveau 1.

Om- en bijscholing of een leven lang ontwikkelen kunnen uitkomst bieden bij het oplossen van deze mismatch. Dit vergt wel investeringen vanuit de werkgever en potentiële werknemers.

²⁴ Zie deze pagina bij CBS voor de volledige definitie van de beroepsniveaus: [Beroepsniveau](#).

²⁵ Het gaat hier om het totaal van technische beroepen, maar de 'bouwarbeiders' zijn buiten beschouwing gelaten om een voor de industrie zo duidelijk mogelijk beeld te geven.

Oplossingen voor een toekomstbestendig personeelsbestand

Werkgevers in de industrie hebben te maken met een ingewikkelde situatie. Enerzijds is de economische positie van bedrijven in de industrie momenteel niet goed, anderzijds is er nog altijd sprake van een krappe arbeidsmarkt waarin bedrijven met elkaar concurreren om werknemers. Het inzetten op het behoud van personeel kan nu dus extra lonen. Daarnaast is het aantrekken van jongeren van belang om ook een toekomstbestendig personeelsbestand te hebben. Tot slot kan inzet op de vitaliteit van de oudere werknemers ook van groot belang zijn zodat zij zolang mogelijk goed inzetbaar blijven.

UWV heeft in 2023 een publicatie uitgebracht met oplossingen om met personeelstekorten om te gaan.²⁶ Hierin worden oplossingen genoemd om nieuw talent aan te boren, om het werk anders te organiseren, en om in te zetten op het behoud van personeel. Specifiek voor jongeren zijn er ook nog 9 tips²⁷ opgesteld, zoals het bieden van zinvol werk, het werken in een hiërarchie op basis van kennis en kunde, en het bieden van voldoende ontwikkelingsmogelijkheden.

Een voorbeeld uit de praktijk van de procestechniek (levensmiddelen- en chemische industrie) is een initiatief om jongeren kennis te laten maken met de werkzaamheden in deze sector, via de op het vmbo gerichte 'Week van de Procestechniek', of een campagne om ook leerlingen vanaf de havo richting het mbo te lokken. Daarnaast wordt er ingezet op zij-instroom, soms in samenwerking met UWV.

---

²⁶ UWV, maart 2023. 34 oplossingen voor personeelstekorten.

²⁷ UWV, februari 2023. 9 tips om jongeren te vinden en binden.

Colofon

Uitgave

UWV arbeidsmarktinformatie- en advies

Postadres

Postbus 58285
1043 DL Amsterdam

Inlichtingen

frank.eskes@uwv.nl

Auteur

Frank Eskes

Volg ons

Disclaimer

Alles uit deze uitgave mag worden overgenomen, echter uitsluitend met bronvermelding.

UWV © 2023